

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed ivon, zeneműlélekkel, zeneszerzők és zeneművészek árcékáival.

Ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadói-vatal ügykörébe tartozó levelek a társulat igazgatóságához (váci utca 3.) intézendők.

Budapest, 1883. március 30.

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Külföldre egészévre 8 frt, félére 4 frt

Előzetetheti a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben (Budapest, váci utca 3.) vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes szám ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek tarsulata.

Felelős szerkesztő: Dr. Hubay Karoly.

Becsi zeneélet.

Philharmoniai hangverseny. — Kamara-zeneestélyek — Walter énekestélyei. — Különbö hangversenyek.

A legelső nagy hangverseny, melyet Wagner halála óta előadtak, és a melyet a publicum ismét nagy élvezettel kísért, a philharmonikusoké volt.

Nem hoztak ugyan újat, de a régi jó és zamatos volt. Megkezdették Weber „Euryanthe” nyitányával, melynek gyönyörű voltáról, úgy hiszem fölösleges szólnom. Ezt követte derék Volkmannunk F-dur szerenade-ja, melyről, félreértések kikerülése végett megjegyzem, hogy ez nem a cello-serenade. — Tudvalevőleg az is F-durban van írva. — Ha jól emlékszem, önkönnél körülbelül öt évvel ezelőtt adták elő e pompás művet a philharmonikusok, második és harmadik tételét pedig Huber Károly is játszatta a conservatoriumi zenekar részéről. Itt igen gyakran kerül a közönség elé. — Az udvari opera orchestruma oly finom árnyalattal és nuancirozással hozta érvényre ez örökszép és a maga nemében párját ritkító opust, hogy a közönség zajosn követelte a harmadik tétel (keringő) megismételtetését. — Következett a hangverseny koronája, Schuberter C-dur symphoniája. E magasztos, emelkedett stílusú mű, melyet érett megfontolás után, s így tehát nem elhamarkodottan nevezhetünk — Beethoven után — a legértelmesebb, formát illetőleg a legtökéletesebb symphonistikai költeménynek,

nem részesült — legalább egyrészt — oly előadatásban, a melyet megérdemelt volna. Különösen az andantét vették nagyon gyorsan, miáltal annak egyes szép részei úgyszólván elmosódtak. Jahn igazgató úr, mint azt különben már megszoktuk tőle, biztos kézzel és ismeretes eleganciával vezényelte a kitünő zenekart. Ad vocem vezénylés! Mint a legbiztosabb forrásból értesülünk, Jahn úr követvén Richter példáját, kereken kijelentette, hogy a philharmoniai hangversenyek dirigálásán többé semmi szín alatt át nem veszi, mivel az operában igen túl van terhelve. — De ha el is ismerjük Jahn kitünőségét adminisztratív irányban, még sem tagadhatjuk, hogy ép ez említett vállalat élén inkább Richtert látjuk, kinek az e téren kifejtett tevékenysége oly annyira ismeretes és elismert, semhogy külön dicsőhymnussal üdvözöljük a karmesteri podiumon; mert hogy ismét átvesszi a hangversenyek igazgatását, az egészen bizonyos, nem tudott többé ellentállni a zenekar oly gyakori unszolásainak.

Négy quartett-társulatunk van jelenleg, melyek közül első sorban Hellmesberger-éről kell szólnunk, mivel ez a legrégebb. Utolsó soiréjükben Brahms-tól hoztak újdonságot, még pedig triót, (C-dur op. 87.) melyben a zongorarész Brüll játszotta szokásos delicatessal. — A mű maga 4 részből áll; az első tétel nem igen megnyerő, míg az utóbbi három megkapó szép olyannyira, hogy a scherzót, mely kissé bizarr ugyan, de annál

érdekesebb, meg kellett ismételniök. — Játszották még Beethoven A-dur és Volkmann Es-moll négyeseit összevágóan és szépen.

A hála adójával tartozunk Rosé Arnold és Ede uraknak, kik lelket szívét képezik a legújabbban alakult négyesnek. Rosé Arnold, az udvari opera fiatal hangversenymestere, kinek hírneve itt oly gyorsan és méltón lábra kapott, három társával egyetemben (Rosé Ede cellista bátyja) oly praecise és biztonsággal játszik, hogy határozottan állítjuk, miszerint idővel ez lesz Bécs első quartetteje. — E hangversenyben ritka műélvezet részeseivé lettünk Brahms egyik újdonsága által. Volt ez pedig egy gyönyörű hármas, obligát hegedűre, kürtre és zongorára írva, melyben Rosén kívül még Epstein tanár és Schantl az opera tagja excelláltak Valódi Brahms stílus. Egyik érdekelttség eltűnteti a másikat, a mű szépségei vetekednek egymással. Hogy nagy hatást keltett, természetes dolog. — Hallottunk még az est folyamán egy másik figyelemre méltó újdonságot Herzfeld Victortól, egy itteni előkelő család sarja, jelenleg a lipcsei városi színház karmestere. Quintetteje, szűk formákba illesztve, egyszerű, de nemes és a fiatal szerző kitünő zenei képzettségére enged következtetni; az egész művet bizonyos hev lengi át, különösen szép a romanze. Nagyon sympathikus fogadtatásban részesült.

Grün és Radnitzky urak is régít és

ujat (az új nem ér sokat, azért mellőzzük részletezését) hoztak befejező estélyeiken és élénken acclamáltattak a szép számú közönség részéről.

Tudvalevőleg Walter, e veterán énekes már számtalan éven át adott zeneestélyei Bécs egyik speciálisát képezik; míg azelőtt csaknem kizárólag Schubert dalait énekelte, úgy 2-3 év óta más hírneves compositorok termékeit is vette fel programjába. — Walter már koros ember, és így az operában bizony vajmi keveset ér már, sőt szerény véleményünk szerint nem is lehet soká annak tagja, mert manapság is, csak rendkívüli nagy művészetének tulajdonítható, hogy általában működhetik még az operában. Walternek fény-periodája lejárt. Egészen másképpen áll a dolog ének-soiréejeivel: ezeket folytathatja Walter még sok éven át, a mit a művészet érdekében szivünk mélyéből kívánunk is. Egy 2-3 perccel igénybe vevő dalt a művész még oly lángoló, ifjú tüzzel képes előadni, hogy nem is sejtjük, hogy a színpadi Walter azonos a hangversenyével. Walter a hangversenyző elbűvöl bennünket, ha mézes ajkairól a szívet megindító dalt zeng, ha édes lyrikájával e nembeli halhatatlanságot vindicál oly sajátos individualitásának. A művész négy hét folyamán négy estélyt rendezett, melyeknek egyike érdekesebb volt a másikánál. — Volt alkalmunk ezúttal Brahmsban a dal-költőt bámulni; dalai a lélek leggyengédebb húrjait pengetik és negédes egyszerűségükkel elvarázsolják a hallgatót. — Szükségesnek tartom azonban megjegyezni, hogy dalainak, melyek rengeteg nehéz stílusú, főkélléke oly interpretator, mint azt Walter személyében leljük fel. Műsorát Brahmson kívül Schubert, Schumann (nagyon is ismeretesek, sem hogy bővebben szóljak felőlük) és az újabb zene-költői nemzedék töltötték ki. A közönség tüntetőleg fejezte ki elismerését és forró köszönetét a ritka művelzetért, melyben a derék énekes részesítette őt.

Igen sikerült dalestélye volt a héten a „Schubertbund“-nak, a mennyiben több szép kart különféle mesterektől igen exacte és finom árnyalattal adott elő.

A „Singverein“ 25 évi jubileumát ülte meg szombaton, mely alkalom-

mal estélyt rendezett, mely szép tanúságot tesz az intézmény életrevalóságáról és kitűnőségéről. — Ő Felsege nagy éremmel tüntette ki a társulatot.

Kretschmann Theobald vállalata, melynek vasárnap délutáni hangversenyek rendezése a célja, szintén virágzásnak indul, miről meggyőződött e heti utolsója, melyen különösen Kasmayer népdalai zenekar által executálva, keltek viharos hatást.

Az elsoroltakon kívül van itt naponként, jobban mondva esténként annyi productió, jóból is, rosszól is, hogy mindazokról csak egyszerű felemlítést tenni is úgyszólván lehetetlen, hát még mindazokat meghallgatni — borzadalom! Csak annyit jegyzünk meg, hogy túlnyomólag a zongora van képviselve, a melyet oly sok jogtalan kéz bitorol.

Bécs, 1883. márc. 21.

Friedmann Lajos.

U. i. Mint ma értesülök, Berlioz requiemjét, melyet tegnap colossális sikerrel adtak elő, ismételni szándékoznak. — A tegnapi előadásról legközelebb.

Wagner Richárd egy autogrammjá.

D. Rollett Hermann néhány érdekes vonást közöl Wagner Richárdról, a kivel 1852-ben Zürichben ismerkedett meg, a hol akkor számos politikai menekült élt. A költő-zeneszerző Stöcker-Escherné, egy idős asszonyság házában lakott, a ki Wagner iránti lelkesülségből néhány butorozott szóbát bocsátott rendelkezésére.

Ha meglátogattam őt — írja Rollett — többnyire szivarozva és olvasva ült a kerevet egyik sarkában. Mindig mosolylyal fogadott, mely barátságos volt, de hideg. A vele való érintkezés sem léphette át soha a lekötözölő udvariasság határait, mert természetében nem rejtett semmi kedélyesség. Rendesen jó kedvű volt; de ez nem volt a derült kedély vidámsága, hanem csak olyan jó kedv, mely minden pillanatban kész éleceit mondani, vagy tréfás megjegyzést tenni. Ha délután mentem oda, neje fekete kávéval kínált meg, a kivel akkor úgylátszik elég

jól élt. Igénytelen kinézésű, barátságos, gömbölyded asszonyka volt; de külső megjelenése épen nem árulta el a Planer Minnát, a hajdani jeles színésznőt. A szívjóság szeméből volt kiolvasható, s megfoghatatlannak tetszett előttem, hogy Wagner nem ragaszkodik hozzá jobban, már csak hálából is azért az önfeláldozó szeretetért, melyet iránta a legnehezebb időben tanusított. De ő nála soha sem lehetett szó az érzelm természetes, tartós melegéről, hanem csakis lángoló szenvedélyről, vagy fagyos közönyről.

Egy ízben Liszt Ferenc is rövid időre Zürichbe jött. Ekkor Wagner Richárd különösen megéltékült és én gyakran voltam tanuja az érdekes eszmecserének, melyet ők ketten zenei kérdésekről folytattak. Wagner nehezen boldogult a zongorán; Liszt ellenben — a ki akkor csak a művészet istenségének szentelte volt magát — rendszerint ingujiban (kabátját levette) a legsajátságosabb improvizációkat vetette oda, néha viszont legegyszerűbb, de egyszersmind legszebb gondolatainak adott a zongorán kifejezést.

1852. év nyarán Wagner a „Nibelungenring“ szövegét dolgozta, melyből gyakran olvasott föl egyes részleteket dr. Rolletnek. Reggel 7 órakor szoktak találkozni a reggelinél és olyankor Wagner mindig már néhány órán át dolgozott volt. Rollett gyakran tett bíráló megjegyzéseket Wagner költeményére, melyeket ez meghallgatott ugyan, de látszólag nem sokat törődött velök.

Egy ízben felolvasta Wagner Rolletnek azt a helyet a „Walküre“-ből, a hol a hajnali szél feltárja az ajtót és Siegfried átkarolva Sieglindet e szókra fakad:

„Winterstürme wichen dem Wonnemond.
„In linden Lüften wiegt sich der Lenz.“

Rollett felugrott és lelkesülten üdvözölte őt e gyönyörű versért. De — tevé hozzá — ehhez azután megfelelő dallamot is kell írni.“

— Az én módom szerint — felel Wagner, és néhány hangot dudolt.

Azon megjegyzésemre, — folytatja dr. Rollett elbeszélését — hogy már alig várom, hogyan fogja azt megcsinálni, Wagner egy kis lapot tépett ki jegyzőkönyvéből, őt vonalat húzott, néhány

szeszélyes rendező, ezt az érdekes felvonás végét. (Remélem, hogy a művésznő dicsőségének ez még csak az első felvonását jelenti!) Azt hiszem eléggé kimutatta Jászai Mari az ő ragyogó tehetségét, két oly szerepben, hol az anyai szeretetet olyan egészen eltérő eszközökkel és mégis oly rábeszélő igazsággal oly könyvesaró érzelmekkel, oly bamulatos mélységgel ábrázolja... Hiszi-e uram, hogy most Jászai Marié a szó? ...

— Persze, hogy hiszem! A sajtó egyhangulag magasztalja, a közönség tombolva tapsol neki ...

— Lássá! És ha tudná, mily sokáig tartott ez a hosszú kínos várakozás, míg elérkezett a fényes, a kétségbevonhatlan, a döntő dicsőség hajnala! ... Lássá! Jászai Mari úgyszólván bölesője óta csak erre vár, csupán ezért küzd, csak e miatt szenved. Már kicsi korában öntudatlanul élt benne a művészet utáni szomja. Pedig atyja szigorú, kemény, túlbuzgó ember volt és a kis Mari még csak azt sem sejtette, hogy van színház a világon. Atyja folyvást arra unszolta, hogy a templomokat járja, és az engedelmes kis leány eljárt a templomokba, és olyan ájtatosan elmerengett a szent képek és szobrok alakjain, tanulmányozta arckifejezéseiket, utánozta mozgólataikat. (Talán így vetette meg mai szoborszerű, plasztikus némajátékának alapját!) Karsay györmegyei földbirtokos esanaki házában, mint nyolc éves leányka bámulva nézte a magyar írók, vezérek, politikuskok falon függő arképeit. És félénken kérdezte: „Él még ez az ember?“ Ha igennel feleltek, átmert

T Á R C A.

Jászai Mari.

E napokban beszéltem egyik színházunk valamelyik tagjával. Nevét nines jogom elárulni és csak annyit mondhatok, hogy pályája kezdetén álló, szép tehetségű fiatal ember.

— Isten önnel — mondá. — Holnapután utazom.

— Vendégszereplésre megy?
— Nem. Elszerződtem — vidékre ...
— Lehetetlen! ... Miért? ...

— Hagyja el, uram! Annyit küzdöttem, szenvedtem, míg végre oda jutottam, hogy a fővárosi közönség előtt mutathassam be tehetségemet és ime ... itt vagyok, itt vesztélek, a nélkül, hogy valamire való szerepet kaphatnék ...

— Mióta színész ön, ha szabad kérdez-nem? ...

— Oh már teljes nyolc éve, és merem mon-dani ...

— S mióta van ön a fővárosban?
— Még az őszezel szerződtem ide ...
— Tehát 5-6 hónap óta ... ez iszonyú, bor-zasztó ...
— Ugy-e uram, ugy-e! ... Tudtam én azt ...

— Igen, borzasztó a színész urak türelmetlen-sége, ideges izgatottsága, kik hetek alatt akarnának oda jutni, hova nagy szellemek, magasröptű tehetségek hosszú évek nehéz küzdelmei után bírtak csak elvergődni ...

— De uram! ...
— Ismeri ön Halmi? ...
— Hogyne! ... Ki ne ismerné! ...

— No lássa! ... És Halmi már két év óta volt a nemzeti színház tagja és még sem akarták felismerni az ő kitűnő tehetségét ... Pedig ő már akkor is művész volt, midőn a nemzeti színházhoz került ... de évekig mellőzték, váratták, háttérbe szorították, míg egy napon egy jó szerep, egy nagy siker, egy véletlen ... (hiszen jól tudja, hogy minden lángésznek vannak ilyen véletlenei!) és az egész főváros, az összes sajtó, az egész ország Halmi ne-vét hangoztatta ... Mondja csak, mi lett volna Hal-miből, ha félfelv múlva, türelmet vesztve háttat fordít a nemzeti színháznak és elszerződik ... Deésre? ...

— Igaz ... igaz ...
— Hát Jászai Mari ismeri?
— Oh, meghiszem azt! ... Bozóti Márta ... Lukrécia ...

— Igen, igen! Bozóti Márta és Lukrécia ... Ez az a két jó szerep, az a nagy siker, ... az a véletlen, melyre vártunk mi, az ő barátai, melyre várt ő, a nagy művésznő, melyre várt az ő géniusza. Azt hiszem, hogy elég hatásosá tette a sors, ez a

hangjegyet irt reá, alája jegyezte a szöveget és elnékelte az illető verset.

En elkértem tőle a beírt lapocskát és azt máig megőriztem. És így birtokomban van legelső vázlata a legszebb és leghatásosabb részletek egyikének, melyeket Wagner valaha irt.

Calderon.

Hugo „Borgia Lucrécia“-jában a démoni Gubetta spanyolsága bebizonyítására azt hazudja, hogy az ő neve: gróf Belyerana Gil Basilio Fernand Ireneo, Felipe Frasco Frascoquito és kacagva jegyzi meg:

„Hja, szülőink több nevet szoktak adni nekünk a keresztségben, mint tallért kiházásításunkkor.“

Nos, Don Pedro Calderon de la Barca Barreda, Gonzalez de Henas, Ruis de Blasko y Rianno sem panaszkodhatott, hogy a név dolgában rövidséget szenvedett volna!

És különös! E lángeszű, nagy író nevéből az utókor félszázadonként egy-egy galyat elnyesett, hogy a halhatatlanságnak az az egy, az a fényes, az a dicső adassék át: „Calderon!“

Büszke, nagy családból származott, úgy atyai, mint anyai részről. Atyja családja a hidalgók rangjában állt és ugyanazon Carriedo völgy ölében sarjadzott, mely Lope de Vega elődeit is ringatá. Anyja, a donna Ana Maria de Heano y Rianno szintén régi nemes családból tartozott, mely a belga Hainaut-ból (Hene-gau) vándorolt be és a Riannók (aragóniai infanzonék) családjába olvadt. Innét a Heano y Rianno név is.

Gubetta gúnyolódása nem alkalmazható Calderonra, mert barátja és egyetlen kortárséletrajzírója Vera Tassis y Villaroel nem árulja el, hogy hány tallért örökölt, de atyja mint II. és III. Fülöp kincstárának előkelő hivatalnok, nehezen szenvedett szűkséget és valószínűleg gondoskodott övéiről is. A mi pedig a világ minden talléránál többet ér, olyan lángeszt adott fiának örökrészül, melynek ragyogó sugarainál kétszáz év múlva is sütkörözhet azon Barca, ki szerény körülmények között, polgári visszavonult-

ságban él Móraban, Toledo közelében, s kinek egyedüli öröme, hogy a nagy Calderont ősei közé sorolhatja.

Calderon 1600. január 17-én született Madridban és kitűnő nevelésben részesült, eleinte a Compannia collegiumában, (a jezsuiták intézetében) később pedig a salamancai híres egyetemen. Szelleme rendkívül korán fejlődött, úgy hogy állítólag 13 éves korában irta „El caro del cielo“ (Az égi szekér) című színművét.

1610-ben fejezte be tanulmányait és már mint elismert költő vett részt 1620-ban és 1621-ben azon költői versenyeken, melyek a madridi szent Izidor szenté avatása alkalmából rendezettek Madridban Lope de Vega elnöklete alatt. A fiatal Calderon ott élvezte első nagyobb diadalát, mint az egyik díj nyertese.

Calderon nemcsak költő, hanem hazafi is lévén, 1625-ben letette tollát, felcsatolta kardját és a király seregével Olaszországba vonult, hol nem egyszer adta jelét vitézi bátorságának és katonai ügyességének, különösen a flandriai Breda erőd ostromakor, mely esemény benyomása alatt irta „El sitio de Breda“ (Breda ostroma) című színművét.

1630-ban királya visszahívatta Madridba, hol azontúl az udvar körében maradt, ámbár c akis Lope de Vega halála után nevezték ki udvari költőnek. Calderon oly kitűnően értett az udvari ünnepélyek fényének emeléséhez és oly kifogyhatatlan leleménnyel tudott azoknak újabb, megújabb varázst kölcsönözni, hogy IV. Fülöp nem nélkülözheté többé.

IV. Fülöp király, ki állítólag szintén belekontárkodott a költők mesterségébe és az irodalmat s művészetet szerette s pártolta is, 1637-ben a szent Jágó o agjává emelte Calderont, ki ezen minőségében, még pedig királyi ura akarata ellenére, 1640-ben részt vett a kataloniai felkelők leverésében.

Calderon 1651-ben a papi rendbe lépett, a mi őt azonban legkevésbé sem akadályozta a színművek írásában, ámbár legfőbb erejét ezentúl az egyházi játékok (autos) írására fordította és 37 éven át látta el a madridi, toledói, granadai és szevilai székesegyházakat urnap-autókkal.

IV. Fülöpnek Calderon papi állása is

alkalmat nyújtott kedvencét királyi kegyeivel elhalmozhatni. Számtalan egyházi méltóságot és javadalmat ruházott rá, 1653-ban toledói káplánná emelte és hogy állandóan maga mellé köthesse, végül udvari káplánjává nevezte ki.

Calderon 1663-ban felvettette magát a San Pedro kongregációba s minthogy két fivére a halálban megelőzte őt, nővérének, Dorottyának, ki a szent Klárát hoz címzett kolostorban apáca volt, életjáradékot kikövet, jelentékeny vagyonát a nevezett kongregációra hagyta és 81 éves korában, közeli rokonok hátrahagyása nélkül, halt meg 1681. május 25-én.

Antonio Solis így kiált fel a nagy költő halálakor: „Pártfogó nélkül halt meg!“ Ami arra vonatkozik, hogy IV. Fülöp halála (1685.) után az udvari ünnepélyek jobbadára megszűnt, Calderon összeköttetése az udvarral is meglazult, minthogy II. Károly egyáltalán nem volt a színház és az irodalom nagy barátja és pártfogója.

Ezen állítás azonban nem egészen találó, mert arra enged következtetést vonni, hogy Calderon élete utolsó éveit elhagyatva s elfeledve töltötte és hogy halála nem keltett mély és általános fájdalmat. Ez pedig nem áll, mert Calderon holtteste az üdvözítő templomában a legegyszerűbb módon takarított el, de ez az elhunyt költő határozott kívánsága folytán történt. E temetést néhány nap múlva nagy pompájú gyász-ünnepélyek követték Madridban, Valenciában, Nápolyban, Lissabonban, Milánóban és Rómában.

Calderon nemes, megnyerő külsejű, szelid és vidám lelkületű ember volt. Buzgósága mellett nem volt sem fanatikus, sem túlszigorú. Azon ritka írók közé tartozott, kiket nemcsak műveikért szerették, hanem feddhetlen magánéleteért nagyra becsültek is. Calderon épen úgy, mint minden nagy ember, ki volt téve az aljas lelkek irigy gyanúsításainak és ő fájdalmasan érezte is ezen méltatlanságot, de másrészt bőven kárpótolta királyának kegye, nagyszámú barátai szeretete és a közönség osztatlan tetszése.

Calderon 121 színművet és körül-

a szomszéd képhez, ha pedig azt mondták, hogy megialt: földre borult, haját tépte, zokogott, ájuldozott és oly drámai jelenést játszott el, a melyet sohasem látott, mílyenről szük körében fogalma sem lehetett, de a melyről lelke tudtán kívül álmódott...

Tizenegy éves lehetett, mikor már annyira megtanult olvasni, hogy bátyjának — ki szerep- és darab-másolást vállalt magára — annyiban segíthetett, hogy a leírandó darabot felolvasta előtte. Jókai Mór „Dalmá“-ja volt az első. A gyermeket elragadták a lángoló szavak. „Mi ez a mit olvasok?“ kérde bátyját „Ez egy színdarab.“ — „S mi az, hogy színdarab?“ — „Hát, a mit a színházban játszanak.“ — „Színházban? ... Hát hogyan játszanak a színházban?“ — „Hogyan? Felöltöznek vitézeknek, tündéreknek, királyoknak ... elmondják az ilyen darabokat, mint ez itt is, és úgy tesznek, mintha szeretnék, gyűlölnék, megölnék egymást ... pedig se nem szeretkeznek, se nem gyűlölköznek, hanem levetik a sok szép ruhát és haza mennek aludni. Na ... érted most már?“ — A kis Mari szeméi lázban égtek. Összekulesolt kezekkel, szíve mélyéből jövő sóhajjal mondá: „Oh igen értem! és bel szeretnék én is ilyen színdarabot játszani!“

Ezen naptól fogva mindig azon törte fejét, hogy miképen lehetne belőle színész. Mindig az a gondolat gyötörte, hogy szülei nem fogják megengedni. Remegett csak arra a gondolatra is, hogy ezen forró vágyát meg találják sejtteni ... Mert akkor: jaj neki! Azontúl már többször sikerült a színházba eljut-

nia és hogy szenvedélyes vágya ez által csak újabb tápot nyert, magától értődik, annál is inkább, mert Győrött már abban az időben is jó szintársulat működött Dráguss igazgatása alatt.

Három évi szünetlen gyötrelém, vágyakozás remegés közti hányódás után, végre nem bírt többé magával, leült levelet írni Dráguss igazgatónak. Leírta gyermekálmait, gyermekképzelméit, rajongását, vágyakozását és maga vitte el a levelet.

Drágussné fogadta. A kis leány remegve nyújtotta át a levelet, az igazgatóné mosolyogva olvasta végig, aztán kezét a gyermek fejére téve, azt kérde tőle: „Hány éves vagy gyermekem?“ — „Tizenhárom.“ Volt a válasz. — „És mit szól hozzá atyád, ha megtudja hogy hozzánk akarsz szegődni?“ — „Nem is szél az semmiit, hanem jól elver.“ — „No lásd! menj te szépen haza. Tanulj, nőlj nagyra és varj sorodra — majd elérkezik még a te időd is.“

És a derék asszony jóslata mily fényesen beteljesült! De mily áron? ... Azt csak az tudná megmondani, ki bele pillanthat a művészné sokat gyötört, zaklatott, tépett szívébe, mert a ki csak a külső események után ítél, nem képes megérteni, felfogni azokat. Sokat kopotatt, banális frázis, hogy az arany-nak a tűz adja meg tisztaságát, beesét, hogy a drágagyöngy a kagyló fájdalmai árán jön létre, hogy a magasba vivő út göröngyös és tövises — de épen úgy raillik a művészi lélek küzdelmeire is ezeknek hasonlata, mert hány ember gondolja meg: vajjon, hogy azon őrgöngyő fájdalomsíkjai, melyet a színház-

ban megtapsol, hányszor tört ki valósággal a szív mélyéből az ajkra, míg a művész oly realiztikusan bírta „megesimálni.“

Évek évek után multak folytonos nélkülözés, küzdés, fájdalom, gyötrelém közt. Hányszor vetet volna véget életének a szegény nő, ha ottelőtte nem ragyogott volna az a csillag, melynek hívogató fénye feledtetett mindent! Igen, a művészet iránti vágy tartotta fenn, toltá előre és kergette mindig tovább, tovább.

Molnár György társulatánál a budai népszínházban kezdte pályáját 1867-ben, mint kardalokno. Milyen boldog volt, hogy legalább a színpad deszkáit érezhette lábai alatt! Molnár György nemesak jeles színész és kitűnő rendező, de a tehetségek fölfedezésében is rendkívül szerencsés volt. Feltűnt neki a gyermekleány beszélő, tengeremélységű szeme, nemes arca, fejedelmi alakja és próbát tett vele kisebb szerepekben.

A próbák nem sokáig tartottak. A népszínház megbukott. A személyzet elszéledt. Jászai Mari Kolozsvárra szerződött. Kolozsvár volt tehetsége bölcsője. Ott fejlődött, ott nyert kellő képzést, ott aratta első sikereit. Jászai Mari nagyon jól érezte, hogy ő még nincs túl a kezdet nehézségein. Nem elégedett meg a könnyű diadalokkal: Tanult, tanult és mindig tanult szorgalmasan, vasakarattal, ernyedetlenül, mert szilaj szenvedély égett keblében és valami azt sugta neki szünetlenül: előre, előre, még nem vagy a célnál!

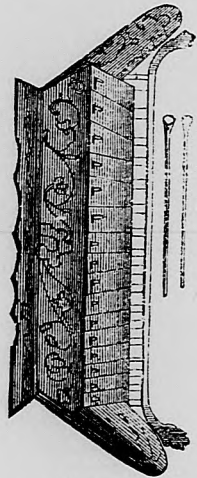
belül 70 autost hagyott hátra, de azonkívül a kiadók, nyomdászok és kereskedők üzérkedése folytán százakra ment azon főreművek száma, melyeknek csak a jogtalanul odairt „Calderon“ név kölcsönzött fényt, de a melyeket a nagy költő soha sem ismert el a maga műveinek.

A remek író művei nagyon eltérnek egymástól belértékre nézve és épen nem mondható, hogy Calderon minden későbbi műve jobb az elsőknél. Azonban a jellemek és a drámai összeütközések kidolgozásában fokról-fokra észlelhető azon haladás és emelkedés, azon művészi befejezettségig, mely őt oly bámulatossá teszi.

A zene története.

(10. folytatás.)

A Gamblang hangszer alakja a következő (33. ábra.)

33. ábra.

XI.

A hinduk zenéje és zeneszereikről.

A hinduk énekük és zenéjük hatását rendszeren tánc és arcjáték által igyekeznek emelni. A hinduk hitregéje szerint az

Egy alkalommal „Essex gróf“-ban Erzsébetet játszott, midőn gróf Kendeffy Árpád lelkesülten rohan fel a színpadra és e szavakra fakad: „Mit keres itt? Miért nem megy Pestre? Önnek a nemzeti színházban a helye!“

A nemzeti színház vezértagjai figyelmét is csakhamar magára vonta a fiatal művész. Baró Orczy akkori intendáns, gróf Vass és Szigligeti felkeresték és igen hízogő ajánlattal csalogatták Pestre. A művész nemesen szerény válasza ez volt: „Most még nem mehetek, most még nem tudnék megállni... majd később.“

Ez a „később“ 1871-ben következett be, midőn Jászai Mari Katona Bánkbanjában lépett fel mint Gertrud, s jól tudjuk milyen sikerrel! Azóta folyvást tanult, mindig haladt. Minden egyes fellépte sikert jelez. Szigligeti legnagyobb bámulója volt és méltán...

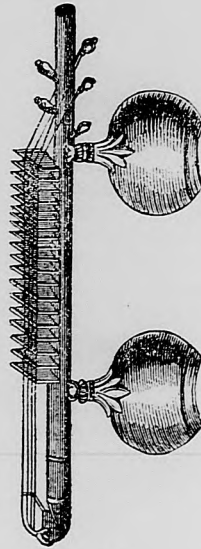
S hogy van mégis, hogy annyira háttérbe szorítottat? Hogy van az, hogy hosszú tizenkét évig egy ifjú, szép, nagytehetségű művésznőt, az ő gyönyörű organumával, az ő klasszikus alakjával, az ő jeles játékaival, nem igyekeztek jobban foglalkoztatni?

A válasz erre vállvonítás volt: Az ő szerepköre oly szerencsétlen, hogy nem teremt neki reperitoiret...

ő ősrégi zenéjük oly isteni hatással bírt, hogy vele a telet tavaszszá s az esőt fényes napsugárrá lehetett változtatni.

A hindu nép, mint szelid hajlamú és kedélyű népfaj épen nem mutat hajlamot a lármas hangszerek iránt, dacára a kínaiakkal való szomszédságának, s ezekből nála csakis a kisebb alakú dobokat találjuk fel, a fúvó hangszereket pedig általában mostoha pártfogásban részesítik.

Indiában legfontosabb szerepet játszanak a húros hangszerek, ezek közt pedig mindenek felett a „Vina“ nevű hangszer, melyet az ő hitregéjük szerint egyenesen az istenek ajándékoztak az embereknek. (34. ábra.)

34. ábra.

E hangszer egy negyven hüvelyk hosszú és három hüvelyk széles csőből áll, egy nyereg s egy húr-zsám közt 4 érchúr van kifeszítve, melyek más 10 nyereg segítségével tetszés szerint megrövidíthetők egészen kilenc hüvelyknyi távolságra. Ezenkívül a cső egyik oldalán egy más, szabadon álló érchúr, az ellenkező oldalon pedig két acélhúr van kifeszítve. A cső alsó oldalára két tizenöt hüvelyk átmerőjű üres tők van — hangfenékül — illesztve, melyek alól 5 hüvelyknyi nyi-

lással vannak ellátva. A bal vállra szokás akasztani, mint a mi gitárunkat, melyhez hasonlóan is kezelik. Az újjakkal pengetik gyűrű segítségével, melynek vége ruganyos és hegyes s mely, ha a húrokat erősen pengetik: élesen, ha pedig gyöngén érintetnek: halkán visszhangzanak. Húrjainak hangolása a következő: a szabadon álló érchúr a, a nyergeken fekvő négy húr: a, d, e, g, az oldal acélhúrok pedig: c', d'.

Az indiai kigyóbüvölők bizonyos lant vagy gitár-féle hangszert szoktak használni, melynek négy húrja van.

A Pandarons-oknál (vándor remetek egy osztálya) leginkább divatozik az úgynevezett „Xavanastron“ hangszer, melynek 2—3 húrja van s vonóval is kezelik, a mint az alábbi két ábra mutatja (35., 36. ábra.)

A mi a Hinduk vallási énekét illeti, az ép oly egyhangú és unalmas, mint a Chinaiaké.

Az indus zenének, mint a miénknek, szintén hét főalap-zöngéje van, melyek egy skálában egy egészket képeznek s három nyolcadban ismétlődven: 21 hang közög terjednek ki. Rendszerük alapja tehát a diatonicus skálának nyolcadonként való ismétlése.

A skála 24 negyed hangra (szerintük Staruti-ra) oszlik. A lépcsők mértéke háromféle, u. m.: nagy egész; kisebb egész; és fél.

(Folytatása következik.)

Mindazon igen tisztelt dalegyleteknek, barátainknak és kartársainknak, kik legutóbb történt legfelsőbb kitüntetésem alkalmával üdvözlő sorokkal megtisztelni kegyeskedtek, ezennel halás köszönetet mondok, sziveskedjenek továbbra is barátságukban megtartani.

Budapesten, 1883. évi márc. 25-én.

Huber Károly,

nemz. zenedai tanár,
az orsz. dalárszövetség karnagya

Paulay Ede, a nemzeti színház jelenlegi igazgatója, nem szolt semmit. Az ő éles szeme kifürkészte az okokat, organizáló szelleme kipuhaltotta a hibákat, a hiányokat, s midőn átvette a színház vezetését, oly műsört teremtett, mely látszólag hízelgett a nagy tömeg izlésének, de a mely azt lassanként, észrevétlenül, de ellenállhatatlan oda vezette, hogy megkedvelje a magasabb irányú műveket is, hogy megtöltse a színházat akkor, midőn könnyed francia darabokat adnak, akkor midőn eredeti művek kerülnek előadásra, és akkor is, midőn a klasszikus és romantikus iskola gyöngyeit ébresztik új életre.

Most már elérkezett az az idő, hogy Antigonet, Phaedrát, Makbethek, Lukrécia Borgiát épen olyan zsufolt ház mellett lehet adni, mint Csiky Gergely pompás darabjait és a modern francia színpad esilógó termékeit.

Elérkezett az az idő, midőn Jászai Mari elfoglalhatja a műsoron is azt a helyet, mely őt megilleti s melyen őt a közönség vonzalma régóta szerette volna látni. És eljött az az idő, hogy Jászai Mari sikereit nem kénytelen esupan a klasszikus szerepektől várni, ő ma már a modern drámában épen olyan kitünőt képes nyújtani, mint az antikban, sőt talán még annál is nagyobb, mert ismerve az élet fényét, nyomorát, a szenvedélyek és szenvedések egész skálája áll rendelkezésére és a mai életből vett darabban nagyon hasznát veheti a közönség megindítására, lelkesítésére, megfátására, megrázására azon-

tapasztalatoknak, miket hosszú „várakozása“ alatt gyűjtött. Hány évet töltött ön vidéken? ... Igaz nyolcat! És a fővárosban? ... Emlékszem már! ha hónapot, úgy-e? ... Lássá! Jászai Mari nő létere, gyermekora óta bátran küzdött, míg csak azt elérhette, hogy színész nő lehessen ... Őt évig túrt, törekedett, tanult, remélt a vidéken, és már tizenkét hosszú év óta várja, hogy rá kerüljön a sor a nemzeti színházban. És lássa, nem várt hiában ... Elérkezett az az idő, hogy Csiky Gergely Jászai Marinak ir szerepet, elérkezett az az idő, hogy a Paulayné halálával sutba került szerepeket Jászai Marinak adják, elérkezett az az idő, hogy Sardou, Feuillet, Angier, Dumas drámai szerepei az illetékes helyre Jászai Mari kezébe kerüljenek ...

A Bozöti Márta és Lukrécia Borgia tapsolásában kifáradt kezek meg sem pihenhetnek és Jászai Mari máris nemsokára ismét igénybe veszi mint — Fedora.

Ott leszünk!

A „Pesti Hírlap“
eredeti tárcája.

Pályázati hirdetmény!

Zene tanító kerestetik Kisujszállásra, ki a zongoratanításban alapos oktatást képes igazolni.

Előny adatik azon pályázónak, a ki a hegedűt is tanítani tudja. Fizetésül hetenként 30 óráért egy évre 600 forint biztosítatik. Az ezenkívül vállalandó órák külön díjaztatnak.

Pályázati határidő april 1. Az állás május hó 1-én elfoglalando.

Pályázati kérvények alólirotthoz Kisujszállásra küldendők.

Magay Karoly,
kir. bíró.

Hazai hírek.

* **Schwarz Gyula** énekemester növendékeivel zenészeti reggelyt rendezett márczius 26-án délelőtt a »Harmonia«-társulat zongoratermében Hanganag tekintetében első sorban állt **Glush Jozsef** k. a. Erőteljes, csengő mezzoszopránja van, mely azonban még iskolázást kíván. **Schubertnek** »Der Aufenthalt« és »Gretchen am Spinnrade« című dalait énekelte, korrekten. **Diétrich Lujza** és **Löffler Natália** kisasszonyok. **Mendelssohn** egyik kettősét nagyon szépen adták elő. **Némethy Gizella** k. a. **Csüggényi Vilma** kisasszonnyal a »Bocaccio«-ból énekelte egy kettőst és sűrű tapost aratot. Megemlíti még **Schödl Izabella** urnót és **Egyessy Kornélia** kisasszonyt, a kik egy kettőst adtak elő »Aida«-ból, azonkívül **Schödl** urnő **Arditi** egyik keringőjét, **Egyessy k. a.** pedig a »Profétá«-ból **Fidesnek** »Oh fiam» kezdetű nagy áriáját énekelte, a szép számmal megjelent közönség tetszésére.

* **A népszínházból.** A népszínház legközelebbi operette-újtonsága az »Utazás Afrikába« lesz **Suppétól**, mely operette Bécsben nagy tetszést arat. — **Mezey Péter**, a népszínház újban szerződött tagja már Budapestre érkezett és április hó 1-én kezdi meg működését.

* **Halmi Ferencz** egészségi állapotáról megnyugtató hírek érkeznek **San Remoból**. Láza megszűnt, és a kedvelt művész reményli, hogy hat hét múlva teljesen fölépülve térhet vissza a fővárosba, melynek közönsége már várva várja kedvenecét.

* **Latabár Kálmánt**, a debreceni színház tehetséges fiatal tagját, a ki a napokban sikerrel vendégszerepelt a nemzeti színpadon, az igazgatóság hír szerint már szerződtette.

* **Palmay Ilka** asszony vendégszereplése **Kolozsvárott**, — mint az »Ellenzék« írja, — egész forradalmat idézett elő a színházlátogató közönség körében. Első föllépte alkalomával a »Szelháziak«-ban, a színházi pénztárt valóságos ostrom alá fogták, és már délen drága pénzért sem lehetett jegyet kapni; sőt már a többi előadásokra is előre lefoglalták a jegyeket.

* **Fromage Blaha.** Hirneves művésznőnk **Blaha Lujza** neve alatt ma már igen sok cikk örvend kelendőségnek. Nemcsak **Blaha**-mellű és **Blaha**-arcfesték van forgalomban, de egy élelmes cég »Fromage Blaha« elnevezés alatt sajtót hozott forgalomba, mely az »Imperiale«-hoz hasonló s már is igen kerestette vált. A vidéki fűszereknél bizonyára jó cikket fog képezni.

* **Szegeden a színházi bizottság** múlt héten gyűlést tartott, a melyben **Nagy Vince** igazgató beutazta az eddig szerződött tagok névsorát. A bizottság az eddigi szerződéseket megnyugodott. Tárgyalta ezután az új színház ünnepélyes meg-

nyitásának kérdése is, végleges megállapodás azonban még nem történt.

* **Maron Loretti** ismert olasz tenorista, a jövő hó vége felé Budapestre érkezik, hogy itt három hangversenyt rendezzen. A tenorista kíséretében lesz még egy baritonista és egy olasz ének-művész, a kik a jelenleg Bécsben működő **Merelli-féle** olasz operatársulat tagjai.

Külföldi hírek.

* **Wagner Rikárd** hívei körében az utóbbi időben szóba került az elhunyt zeneszerző sírjának ügye és az a nézet nyilvánult, hogy a sírt, mely tudvalevőleg a »Wahnfried« kertjében van, nemzeti tulajdonná kell tenni. Az özvegy beleegyezésével külön utat akarnak nyitni a sírhoz, hogy eként idegenek számára is hozzáférhető legyen. A jövő héten az összes **Wagner-egyletek** küldöttei gyűlést tartanak **Nürnbergben**, hogy megállapítsák a módokat, melyek által a bayreuthi ünnepi színjátékok jövőre biztosíthatók lennének. **Wagner Kozima** asszony egyelőre még nem szándékozik a »Parsifal« előadásának jogát más színházaknak átengedni. Ha a jogot idővel valamely színház megnyerné, ugy az legelső sorban a müncheni udvari színház lenne, melynek méreteihez a »Parsifal«-diszettek tökéletesen illelnek, a solisták, a zene- és énekkarok pedig mindannyian betéve tudják a dalművet.

* **Egy ujonan felfedezett tenorista**, ki születésére nézve magyar, fog a lipcsei »Stadttheater« igazgatójának **Stägemann** költségén kiképeztetni. Neve **Valentin**, ki pár évvel ezelőtt egy operettársasággal **Nagyváradon** szerepelt, hol **Lederer**, a frankfurti Stadttheater hőstenora, ki ez időben szülővárosában **Nagy-Váradon** tartózkodott, egy operetemben hallotta énekelni, s hangja anynyira meglepte őt, hogy azt a tanácsot adta neki, tegyen kísérletet a német színpadon, hol mostanában szükség van a jó tenorra. **Lederer** visszatértekor felhívta **Stägemann** figyelmét a **Valentin** tüneményes hangjára, és így történt, hogy **Valentin Stegmann** direktor költségén kiképzés alá vétetett, ugy az éneken, mint a német nyelvben, azzal az ígérettel, hogy ha év múlva a lipcsei Stadttheaterhez szerződöttetik, **Valentin** július hóban **Lipcében** kezdte meg tanulmányát, melyet most **Roth** asszonnyal **Berlinben** folytat. A magyar tenorista, **april 20-án** a lipcsei Stadttheaterban fog mint német hőstenor először fellépni.

* **Művész- és köztársasági elnök.** A »Star« című angol lap a következő sürgönyt közli **Washingtonból**: »E hó 18-én **Arthur**, az egyesült-Államok elnöke fényes estélyt adott és felkérte **Patti Adelinát**, hogy ez alkalommal néhány dalt énekeljen. Az elkünyeztetett művész francia nyelven fogalmazott levélkében azt válaszolta, hogy akadályozva van a megjelenésben. — Az említett lap erre megjegyzi, hogy a szabad Amerikában a köztársasági elnökének meghívását parancsnak szokták tekinteni, melynek a legkiválóbb emberek is engedelmessékednek. **Washington** előkelő körei egyelőre azzal álltak bosszút a művésznőn, hogy 18-ra, a mikor **Nicolinival** együtt »Lucia«-ban föllépett, összevásároltak minden jegyet és kiosztották a nép sápredéke között, mely azután leirhatatlan botrányt okozott. A művész dalait karban utána énekelte, zajongott, tombolt, míg utóljára a rendőrség véget vetett a skandalumnak.

* **Husz csinos, fiatal énekesnő kerestetik.** **Ziherer**, a bécsi ismert karmester husz csinos, fiatal hölgyből énekkart szervez, melylyel beutazza a jövő nyáron **Német-, Francia- és Angolországot**. A hölgyek zenekar-kisértel keringőket, polkákat és indulókat fog-

nak énekelni. »Star«-ja is van már a társulatnak, **Edelman k. a.** személyében, a ki Bécsben nagyon kedvelt népdal-énekesnő.

* **Nagypéntek a Chatelet-színházban.** A párisi »Chatelet«-színház tudvalevőleg városi tulajdon. A városi hatóság szerződésileg köthette, hogy a bérlő nagypénteken este is előadást köteles rendezni, ezáltal tüntetni akarván a vallási előítéletek ellen. A napokban az igazgató arról értesítette a hatóságot, hogy szerződési kötelezettségének nem képes eleget tenni, mert a személyzet egyetlen tagja sem akar nagypénteken játszani. E helyett ajánlkozott, hogy hangversenyt rendez, melynek műsorából vallási zeneművek ki lesznek zárva.

* **Dickens Mary**, a hirneves angol regényíró unokája, színésznő lett és első fölléptével jelentékeny sikert aratot.

* **A bécsi zenekedvelők egylete** a múlt héten előadta **Berlioz Hektor** requiemjét. A mű rendkívüli tetszést aratot. Ez volt legelső előadása **Franciaország** határain tul.

* **A bécsi férfi-dalegylet** az idén ünnepi fönnállásának negyvenedik évfordulóját. Az egyletet 1843-ban alapította **dr. Schmid Agoston**.

* **Koppenhágában** e hó 7-én egy új színházat nyitottak meg, a mely diszere nézve ritkítja párját. A megnyitó darab **Suppé »Leichte Cavallerie«** című operetteje volt.

* **Hummel Erzsébet**, a ki egykor a bécsi operaszínház disze volt, 90 éves korában **Weimarban** meghalt.

* **Merta Oliver** párisi karnagy »Les caprices du roi« cím alatt egy új vig operát fejezett be.

* **Az olasz staggione** a bécsi **Karlszínházban** e hó 31-én nyílik meg **Luciá**-val, melynek címszerepét **Gerster Etelka** asszony énekl.

* **Az elhunyt Schelle** helyébe a bécsi »Presse« **Kalbeck Miksát** szerződtette zene-bírólnak, a ki eddig a »W. Allg. Ztg.«-nál volt hasonló minőségben alkalmazva.

* **Rubinstein »Dämon«** című operáját f. hó 10-én **Moszkvában** 53-adszor hozták színre. Ugyane szerző **Ocean-symphóniáját** legutóbb **Marseilleben** egy nagy hangversenyen adták elő ritka sikerrel.

* **Bécsben** legutóbb **Ranusevic** zongoraművész Szent-Pétervárról (**Henselt** tanítványa) kitűnő eredményű hangversenyt rendezett. A művész rendkívüli virtuozitással kezeli hangszerét és különösen előadási módorával és ritka felfogásával aratot nagy elismerést.

* **Saint-Saëns** a napokban elhagyja Párisot és Afrikába utazik, a hol **Algierban** hosszabb ideig fog tartózkodni.

* **A Spohr-emlék leleplezése** **Casselban** **aprilis hó 5-én** lesz. Az ünnepély programja a következő: Az ünnepély előstéjen a királyi színházban **Spohr Jessondája** kerül színre. Az ottani dalárdák több kardalt fognak előadni. Az ünnepély estéjen szinten **Spohr »Letzte Dinge«** című művét fogják előadni.

* **Londonban** **aprilis hó vége felé** egy új hangverseny-termet, a »Princess-Hall«-t, nyitják meg ünnepélyesen.

* **The National English Opera Company** cím alatt **Londonban** egy új részvénytársulat alakult, melynek célja a **Themse** melletti új operaház felépítése és abban az év 9 haván át csakis eredeti angol operáknak, kizárólag angol erők által való színrehozatala.

* **Tua Teresina**, miután külföldön és Németországban mindenütt diadalokat aratot, ismét **Berlinbe** utazott, a hol szintén több hangversenyt fog fellépni.

A TÁRSULAT HIRDETÉSE.

Elő magyar általános biztosító társaság Budapest.

I. TŰZ, SZÁLLITMÁNY-ES JÉGBIZTOSÍTÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK

Hiszontitűk évi zárszámla 1882. január 1-től december 31-ig.

BEVÉTELEK

VAGYON

Méleg-számla 1882. december 31-én.

TEHER

I. Tűzbiztosítás.		II. Szállitmány-biztosítás.		III. Jégbiztosítás.		IV. Egyéb bevételek.	
Érték	Érték	Érték	Érték	Érték	Érték	Érték	Érték
117704 18	50186 39	133144 22	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
29855 14	29855 14	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
30225 21	30225 21	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
4592 31	4592 31	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
157116 57	157116 57	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
13884 39	13884 39	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
5182 55	5182 55	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
5172 72	5172 72	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
10095 17	10095 17	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
13900 26	13900 26	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
29188 21	29188 21	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
74175 81	74175 81	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
71131 53	71131 53	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
23839 81	23839 81	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
204 01	204 01	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70
693329 19	693329 19	1510 07	1510 07	107381 70	107381 70	107381 70	107381 70

II. ÉLETBIZTOSÍTÁSI ÜZLET.

Méleg-számla 1882. december 31-én.

TEHER

I. Díjtartók		II. Díjtartók		III. Díjtartók	
Érték	Érték	Érték	Érték	Érték	Érték
11492 22	11492 22	11492 22	11492 22	11492 22	11492 22
13469 08	13469 08	13469 08	13469 08	13469 08	13469 08
51840 42	51840 42	51840 42	51840 42	51840 42	51840 42
11910 41	11910 41	11910 41	11910 41	11910 41	11910 41
7066 10	7066 10	7066 10	7066 10	7066 10	7066 10
89290 50	89290 50	89290 50	89290 50	89290 50	89290 50
10836 71	10836 71	10836 71	10836 71	10836 71	10836 71
30106 85	30106 85	30106 85	30106 85	30106 85	30106 85
13071 29	13071 29	13071 29	13071 29	13071 29	13071 29
24314 29	24314 29	24314 29	24314 29	24314 29	24314 29
64251 50	64251 50	64251 50	64251 50	64251 50	64251 50
40773 41	40773 41	40773 41	40773 41	40773 41	40773 41
29797 85	29797 85	29797 85	29797 85	29797 85	29797 85
14309 29	14309 29	14309 29	14309 29	14309 29	14309 29
13071 29	13071 29	13071 29	13071 29	13071 29	13071 29
10071 29	10071 29	10071 29	10071 29	10071 29	10071 29
17892 88	17892 88	17892 88	17892 88	17892 88	17892 88
1088009 10	1088009 10	1088009 10	1088009 10	1088009 10	1088009 10

A fenti társzámokat és mérlegeket megvizsgálva, azokat a fentebben is az alagszabályokban meghatározott elvek szerint készültünk és azok egyes részét a fenti társzámokkal teljesen megegyezőnek találjuk.

Budapest, 1882. december 31-én.

Fuchs Rudolf, Hajós József, Harhányi Erigyes, Lévy Henrik.
Gazdálkodó-helyettesek:

Örnödy Vilmos, igazgató, **Ulmann Károly Pál,** aligazgató,
A Felügyelő Bizottság tagjai:
Tornyai Schosberger Zsigmond, **Szlányi Izidor,**

Jeney Lajos,
a központi könyvezés főnöke,
Kaczinaky János, elnök, könyvvivő.